

Zatmění slunce 11. srpna 1999

FRANK PESCHEL

Mnoho lidí se dívá na zatmění slunce 11. srpna tohoto roku s velkým očekáváním. Doufají, že zhlédnou takovou podívanou alespoň jednou za život, což není vůbec samozřejmé. Očekávání se však ubírá ještě jiným směrem. S tímto zatměním je spojena skutečně výjimečná hvězdná konstelace, která živí obavy ze společenských či živelných pohrom, dokonce ze zániku světa. Velký astronom a věštec Michael Nostradamus uvádí tuto událost jako jednu z mála s poměrně přesným datem:

*„V roce 1999 v sedmém měsíci (podle juliánského kalendáře)
se zjeví na nebi velký král hrůz:
Vzkřísí velkého krále z Angolmois,
jenž před Marsem a po něm bude vládnout pro
dobrou hodinu (narození).“*

V čem vlastně spočívá význam této události?

Zopakujme si nejdříve astronomické okolnosti. Dráha měsíce má o pět stupňů skloněnou polohu k rovině dráhy slunce a protíná ji ve dvou bodech, takzvaných měsíčních uzlech. Je-li měsíc o novoluní dost blízko jednomu z těchto dvou uzlů, nastává zatmění slunce. Ze zemského pohledu pak vidíme měsíc přecházet přes sluneční kotouč. Přitom je stín měsíce na zemi poměrně úzký, tentokrát maximálně 112 km široký, a pohybuje se rychlostí 2600 až přes 7000 km/hod. od západu na východ, takže úplné zatmění slunce je vidět vždy jen v úzkém úseku a na velice krátkou dobu (tentokrát maximálně 2 minuty a 23 vteřin). Pruh úplného zatmění začne 11. srpna před americkým pobřežím (jižně od Floridy), zasáhne krátce Cornwall, projde Francií (Rouen, Amiens, Remes, Štrasburk), Německem (Stuttgart, Augsburg, Mnichov), Rakouskem (Salcburk, Steyr, Štýrský Hradec) a dále projde Maďarskem, Rumunskem, Tureckem, až za Indií skončí. V Praze bude zatmění vidět asi na 95 procent.

Každé zatmění patří k určitému cyklu asi 72 zatmění, z nichž je asi 40 úplných a která se opakují vždy po době 18 let, 10 dnů, 7 hodin a 42 minut (sárosový cyklus). První zatmění takového cyklu se někdy objevuje na severním pólu jako neúplné zatmění. Následující zatmění putují po zemi směrem na jih, až po zhruba 1200 letech zemi opustí na jižním pólu. Přitom se opakuje v přibližně stejné geografické délce jen každé třetí zatmění. Existuje současně vždy 42 takových cyklů, které způsobují zatmění slunce v průměru dva a půl krát do roka.

Z těchto skutečností je patrné, že na jedné straně zatmění slunce není tak docela vzácnou událostí. V našem století se v Evropě odehrálo (včetně zatmění letošního) celkem 11 úplných zatmění. Na straně druhé však se takové zatmění odehrává vždy jen na úzkém pruhu zeměkoule, takže se úplné zatmění slunce v určitém místě opakuje teprve po zhruba 360 letech. Proto právem hledíme k srpnu s určitým očekáváním.

Ti, kdo už jednou zažili, jak se slunce postupně zatmívá, popisují tuto událost jako velice dojímavou a dramatickou. Elisabeth Vreede líčí dění krátce před úplným zatměním takto: „... Denní světlo slábně nejen jako při večerním soumraku, ale siná a šedne v popel, ba v mrtvolu. Zemi postupně zachvacuje hrozivá nálada sklíčení strachu a zániku. Ptáci, kteří před chvílí ještě radostně štěbetali, zmlkají, zvířata se

stávají neklidnými, i lidské srdce nemůže úplně zahnat pocit, který si stále více podmaňuje celou okolní zemi. (...) Je cítit něco jako cizota mezi pozemskou a kosmickou stránkou tohoto dění. Nahoře se naplňují velké zákony vesmírných rytmů, podle nichž vznikají zatmění ve svých periodách s divuplnou časovou a prostorovou pravidelností; dole propadá země, okradená o patřičné denní světlo, jakési děsné pohromě, je smrtelně nemocná a bídná - neboť takovým to působí dojmem."

Pozorovatelka zachytila změnu světla jako změnu jeho jakosti. Slunce se jeví jako opravdový dárce života a chybí-li jeho světlo (jinak než v noci), chybí i síla života. Krátce před úplným zatměním můžeme spatřit některé zvláštní jevy. Na západním obzoru lze pozorovat něco jako temný oblak, který se přibližuje velkou rychlostí. Je to stín měsíce. Vzduch chladne, větry tichnou. Na okraji už téměř úplně zakrytého kotouče slunce (pozor: ochránit oči!) se ukazují v posledních vteřinách světelné paprsky míhající se měsíčními údolními. Vypadají jako perly nebo démanty. Na zemi dopadají takzvané létající stíny. Najednou nastane úplná proměna celého dění: nastává tma jako v noci, když svítí úplněk. Obzor je ozařován kouzelným, světle červeným svitem. Ale na nebi se otevírá majestátní pohled: černý měsíční kotouč je obklopen krásnou jemnou září sluneční korony, která – občas v podobě křídel - sahá daleko do okolního prostoru. Příliš brzo se objevuje světlo znovu, teď se rozšiřuje naděje a nový život. Země je jakoby znovu zrozena.

Zatmění slunce je přece jen výjimečnou, dojmavou událostí a zjevuje nám intimní souvislost země se sluncem. Tuto souvislost potvrzuje Rudolf Steiner ve svém jasnozřivém bádání. Říká: „. . . v takové době... pak vidíme všechen rostlinný a zvířecí život jinak; každý pták, každý motýl vypadá jinak. Pozorujeme utlumení životního pocitu. To je něco, co v nás probouzí v nejhlubším smyslu přesvědčení o tom, jak intimně souvisí s životem na zemi určitý duchovní život v kosmu, který patří k slunci a který má v tom, co na slunci vidíme, jakoby své fyzické tělo... Během zátmění slunce cítíme něco jako oživení skupinových duší rostlin a zvířat a oproti tomu něco jako umdlení jejich fyzické tělesnosti.

Chtěl bych se zde zmínit o zajímavých vědeckých pokusech, které do určité míry prokazují, že působnost zatmění slunce je daleko významnější než pouhé optické jevy. Všichni známe div ledových květin na okně. Když se tyto „květiny“ tvoří, odehrává se vždy stejný fyzikální pochod: zmrznutí vody. Výsledné tvary se však velice liší. Jaké dodatečné síly tam působí? Zmíněné pokusy se opírají o podobný fenomén. V nich se noří kus filtračního papíru kolmo do roztoku určité chemikálie, který v papíru pomalu stoupá a tvoří obraz. Tyto obrazy se nikdy neopakují úplně stejně, ale mají vždy charakteristický vzhled, takže je znalec lehce rozpoznává od jiných. Zajímavé je, že tyto obrazy reagují na okolní podmínky, třeba na roční dobu, denní hodinu i hvězdné konstelace atp.

Lili Kolisková, která na Steinerův podnět po léta takové pokusy prováděla, také vyzkoušela vliv zatmění slunce 29. 6. 1927 na určité substance. Výsledky jsou pozoruhodné. Použit byl mimo jiné chlorid zlatitý a dusičnan stříbrný i obě chemikálie dohromady. Chlorid zlatitý vyvolává krásné, zářivé obrazy hrající barvou od zlatožluté do tmavě fialové. V době zatmění . . . se ukazují početné skvrny. Barva není tak zářivá jako obvykle; odstíny jsou většinou hnědě červené a špinavě fialové. Vlastně je to ošklivý obrázek. Zvlášť zajímavé je i to, že se první náznaky tohoto fenoménu objevily už asi den předem a odezněly teprve přibližně po dvanácti hodinách. Velmi výrazný byl tento jev při současném používání zlata i stříbra. Obvykle se tvoří krásné barvy (zlato) a výrazné tvary (stříbro). V době, kdy nastalo zatmění slunce,,,... neukazuje obrázek ani zvláštní tvary, ani zvláštní zbarvení. Barvy jsou rozmazané, šedě fialové." Reakce stříbra se zlatem dává obvykle hned zlatožlutou

sraženinu. V době zatmění se zbarvila sraženina „ ... do hněda a přešla brzo do černé. Stříbro tedy působilo silněji než zlato." I tento fenomén zmizel teprve asi po dvanácti hodinách.

Síly, které tam působí, jsou příbuzné tvůrčím silám růstu. Jejich působení - to právě prokázaly tyto pokusy - přesahuje prostorový i časový úsek přímého zatmění. Dnešní věda, která musí zatmění slunce chápat jako „náhodný" výsledek daných vesmírných veličin (náhodný v tom smyslu, že lze třeba stejnou zdánlivou velikost měsíčního a slunečního kotouče jen zjistit, nikoli však vyvodit z nějakého zákona), nemůže přechodu měsíčního stínu přes určitou část zemského povrchu přiřkládat zvláštní význam. Zmíněné pokusy poukazují na něco jiného, že se totiž něco narušuje v životní oblasti země, přechází-li měsíční stín přes zeměkouli.

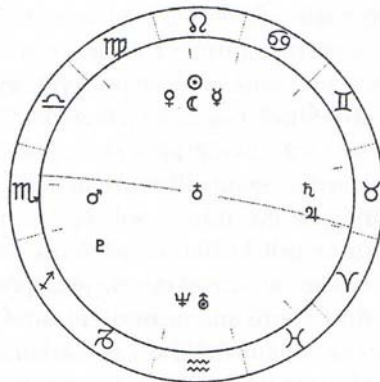
Od těchto myšlenek je už jen krok k uznání ještě širšího působení takové události, třeba na podvědomé a polovědomé síly lidské duše. Tímto vlivem hvězd na lidskou duši se zabývá tradiční astrologie. Myslím, že ještě nedozrál čas ke skutečnému obnovení těchto věcí. Člověk by měl hvězdné konstelace zažít jako setkání s duchovními bytostmi působícími z hvězd, které mu přitom něco sdělují o svých úmyslech. Ve chvíli, kdy člověk pozná sám sebe též jako duchovní bytost, bude jim moci odpovědět a sladit vlastní úmysly s jejich vůlí.

Podívejme se nyní na hvězdnou konstelaci v okamžiku zatmění slunce. Slunce s měsícem budou stát ve znamení Lva a po obou stranách budou podsluneční oběžnice Merkur a Venuše. Při jasné obloze budou v době úplného zatmění i vidět. Ve střední Evropě se zatmění odehraje krátce před pravým polednem. Střed zatmění a pravé poledne připadají na dobu, kdy měsíční stín dojde do Rumunska. V tu chvíli překročí obzor osa opoziční konstelace dvou dalších oběžnic, Marsu a Saturnu, což znamená, že Saturn za západním obzorem zapadá a Mars současně vychází nad východním obzorem. Mars bude ve znamení Štíra a Saturn ve znamení Býka. V jeho blízkosti bude i Jupiter. Nadsluneční oběžnice utvoří se sluncem a měsícem kříž (či kvadraturu). K nim budou stát v opozici Uran a Neptun ve znamení Vodnáře. Právě tuto kumulaci kvadratur a opozic považují astrologové za nebezpečnou - samé napětí.

Jak jsem už naznačil, není dnes vůbec lehké udělat si živou představu o působení hvězd na člověka i svět. Následující výklad může proto být jen slabým pokusem jít novým směrem. Souhvězdí zvěřetníku si můžeme představovat jako sídlo vysokých duchovních čili andělských bytostí, které obdarovávají svět určitými silami. Ty se potom projevují např. v utváření lidského těla, ale zároveň v duši jako mravní síly. Vezměme si příklad: v oblasti Kozoroha působí síly, které tvoří v lidském těle klouby, hlavně kolena. Představme si, že bychom neměli klouby. Byli bychom jako přimrazení k jednomu bodu, sami k sobě. V duši tomu odpovídá neschopnost otevřít se něčemu novému čili strach. Tento strach přemáháme odvahou. Vnitřní odvaha připojit ke známé minulosti neznámou budoucnost, zabočit cestou života jinam, aniž by se ztratila souvislost s předchozím vývojem, to je mravní síla odpovídající pohyblivosti kloubů. V tom spočívá působení v oblasti Kozoroha.

Souhvězdí ve kterých budou stát oběžnice v okamžiku zatmění slunce, jsou známá jako znamení apokalyptických zvířat orla (místo Štíra), lva, býka a člověka (Vodnáře). Jsou též známá jako cherubské bytosti inspirující evangelisty nebo jako znaky tvořící sfingu: lidský obličej, lví hrud', býčí trup a orlí křídla. Právě toto obraz sfingy ukazoval člověku, jak je zapředen svými duševními silami myšlení (orel), cítění (lev) a chtění (býk) do působení cherubských tvůrčích bytostí a jak mu pomáhá při vyrovnávání těchto tří sil čtvrtý cherub (člověk/Vodnář).

Křížová konstelace čtyř apokalyptických zvířat je věčně vepsána do zvířetníku a není sama o sobě nic zvláštního. Ve chvíli zatmění slunce však bude zesílena a zdůrazněna pozicí oběžnic. V oblasti Štíra či Orla působí Mars. Myšlení se zprostředkuje lidstvu se zabarvením silného osobního, bojovného prvku. Nastane nebezpečí, že by pravda mohla být nahrazována osobním stanoviskem nebo ideologií. K Marsu tvoří opozici Saturn v Býku. Saturn chce člověka spojit s celým vesmírem bez závislosti na slunci. Chce ho vyprostit ze subjektivity. Působí-li v oblasti vůle, je vůle v nebezpečí, že se stane jakoby strojovou, úplně neosobní.

Křížové postavení planet v momentu zatmění Slunce 11. srpna 1999. Vnější kruh znázorňuje znamení zvěrokruhu, vnitřní – souhvězdí zvěrokruhu.

Cítění, třetí síla, která by mohla uvést v soulad myšlení a vůli, utrpí největší újmu. Slunce svítí ve znamení Lva, kde je vlastně doma", a tím zesiluje cítění. V okamžiku jeho zastínění měsícem však ztratí na chvíli veškerou sílu. To, co v člověku pochází z dědičnosti, je na tu chvíli úplně přemůže. Cítění je v nebezpečí, že se stane povrchním a mělkým, pouhým opakováním skupinových konvencí. Toto trojí nebezpečí, které vyplývá z hvězdné konstelace ve chvíli zatmění slunce, vzbudilo snad v mnohých z nás zmíněné obavy. Ale takový postoj už neodpovídá modernímu člověku. Naopak! Tato konstelace by v nás měla probudit zodpovědnost a odvahu. Je to znamení, že vesmír sám už nepůsobí harmonicky a že tuto harmonii nyní musíme nahradit my lidé. Můžeme se v duchu postavit na místo Vodnáře a ve vlastní duši nejdříve oživit duchovním sluncem prozářené cítění, které potom uvedeme v soulad s osobně silným, ale produchovnělým myšlením i s vůlí, která v sobě dává ožít duchovním silám vesmíru. Letošní zatmění slunce můžeme procítit jako znamení, že vesmír nás lidi propustí na svobodu. Neuchopíme-li tuto svobodu, určitě přijdou nejrůznější zkoušky, třeba i pohromy ale ty nás chtějí jen vychovat, abychom svůj osud jako lidé v současnosti konečně vzali do vlastních rukou.